

JUBILEUSZOWY 60. MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ TEATRU

27 marca 2021 r.

Dzień Teatru ustanowiono w Helsinkach w czerwcu 1961 roku podczas IX. światowego kongresu Międzynarodowego Instytutu Teatralnego (International Theatre Institute – ITI) działającego pod auspicjami UNESCO. Pomysłodawcą tej idei był Arvi Kivimaa, prezydent Fińskiego Instytutu ITI. Dzień obchodów ustalono na 27 marca, w rocznicę otwarcia Teatru Narodów (Theatre of Nations) w Paryżu – festiwalu, podczas którego spotkały się zespoły z obu stron „żelaznej kurtyny”. Od tego czasu Dzień Teatru jest świętowany rokrocznie przez ponad sto narodowych ośrodków ITI na całym świecie.

Obchody Światowych Dni Teatru mają na celu promocję i międzynarodową wymianę informacji na temat teatru, zwiększenie zakresu współpracy ludzi teatru, uświadomienie opinii publicznej wagi sztuki i artystycznej kreacji w życiu codziennym, wzmocnienie przyjaźni i więzi międzyludzkich. Co roku 27 marca rozsyłana jest wiadomość, tłumaczona na ponad 20 języków, od wybitnego przedstawiciela świata kultury i sztuki, zawierająca jego przemyślenia na temat teatru i światowej harmonii. Pierwszą taką wiadomość wysłał w 1962 roku francuski pisarz i dramaturg Jean Cocteau.

W bieżącym roku Międzynarodowy Dzień Teatru obchodzimy po raz sześćdziesiąty.

Z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru
wszystkim osobom, które swoje życie związały z teatrem
życzymy nieustającej inspiracji, niesłabnącego zapału, energii,
hojnych mecenasów oraz oddanej publiczności.

Niech czar i magia sceny teatralnej trwają wiecznie i dostarczają licznych powodów
do rozmyślań, radości i wzruszeń.

Po co jest teatr?
„(...) A teatr jest po to,
żeby wszystko było inne niż dotąd.
Żeby iść do domu w zamyśleniu,
w zachwycie.
I już zawsze w misce księżyc widzieć...”

Fragment wiersza Joanny Kulmowej „Po co jest teatr”

Ciekawostki ze świata teatru

1. Pierwszy teatr w Polsce powstał w 1748 roku w Białymstoku. Nazywał się Komediálnia. Miał własny balet i orkiestrę. Niestety, gmach nie przetrwał do naszych czasów.
2. Najstarszym polskim teatrem, który wciąż istnieje, jest Teatr Narodowy w Warszawie, założony w 1765 roku przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

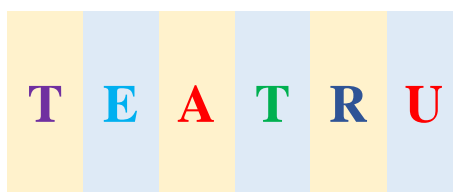
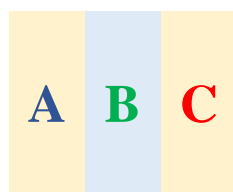
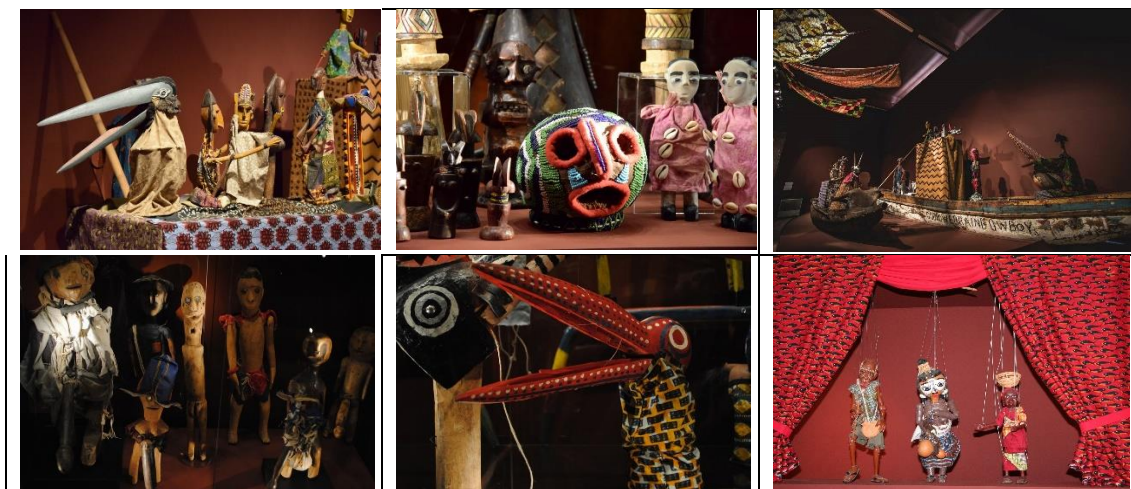
3. Polska ma teatr zamknięty w szafie! Jest nim teatr lalek „Baj Pomorski”. Miano to zyskał ze względu na nietypową formę budynku w którym się znajduje, a mianowicie oryginalną architekturę frontu w kształcie wielkiej, zdobionej płaskorzeźbami szafy.
4. W Szczecinie działa Teatr Lalek Pleciuga. Jego aktualna nazwa, wybrana w drodze konkursu, obowiązuje od 1957 roku. Historia teatru lalek jest znacznie dłuższa i sięga 1946 roku. Wówczas powstał Szczeciński Teatr Kukielkowy „Czarodziej”. Po jego likwidacji w 1953 roku powołano Stowarzyszenie Teatru Lalek „Rusałka”. Przyjęto nowy statut teatru, a wkrótce dokonano zmiany nazwy z „Rusałka” na „Pleciuga”.
5. Autorką polskiego orędzia przygotowanego z okazji 55. Międzynarodowego Dnia Teatru była Anna Augustynowicz, reżyserka teatralna i dyrektorka artystyczna Teatru Współczesnego w Szczecinie.
6. Teatr kocha kolor czerwony. Kurtyna, siedzenia i inne elementy wystroju często są w odcieniach czerwieni. Po pierwsze w warunkach słabego oświetlenia czerwony kolor jest pierwszym, który tracimy z naszego pola widzenia. Zatem gdy światła przygasają, wszystko, co czerwone, też znika. Wtedy widz może skupić się na tym, co najważniejsze, czyli sztuce. Po drugie czerwony jest kolorem arystokracji, elity, dworu, rodzin królewskich i władców. Barwa ta musiała zatem pojawić się w miejscu, w którym bywali zacni goście. Pomimo upływu czasu kolor ten pozostał i podkreśla wyjątkowość miejsca, jakim jest teatr.

Wszystkich miłośników i sympatyków teatru zapraszamy do obejrzenia fantastycznej wystawy **„Dzieci magii. Afrykańskie lalki i marionetki”**, prezentowanej w gmachu Muzeum Narodowego w Szczecinie przy ul. Wały Chrobrego 3.

Wystawa poświęcona jest afrykańskiemu teatrowi lalek – zjawisku mocno zakorzenionemu w tradycji wielu społeczności zamieszkujących Czarny Kontynent. O ważnej roli tego rodzaju teatru świadczą źródła archeologiczne, historyczne oraz bogata tradycja ustna. Teatr lalek w Afryce jest zjawiskiem zupełnie innym niż to, które znamy z naszych europejskich realiów. Repertuar lalkarzy afrykańskich nie ma wyraźnej formy dramatycznej. Przedstawienia stanowią przeważnie krótkie scenki, łączące w sobie taniec i muzykę. Często są zupełnie spontaniczne i nieprzewidywalne. Lalki mają bardzo różne formy i rozmiary – od naprawdę małych do ogromnych, obsługiwanych przez kilku lalkarzy. Animuje się je rękoma, palcami u nóg, nosząc na głowie, ramionach lub przed sobą niczym tarczę.

Na wystawie obejrzyć można ok. 170 afrykańskich lalek teatralnych m.in. z Mali, Nigru, Nigerii, Wybrzeża Kości Słoniowej, Togo, Beninu, Ghany, Tanzanii, Demokratycznej Republiki Konga, Tunezji, Kamerunu, Gabonu, Konga. Jest to część kolekcji podarowanej Muzeum Narodowemu w Szczecinie w 2007 roku przez wybitnych znawców afrykańskiego teatru lalek: Oleńkę Darkowską-Nidzgorską i Denisa Nidzgarskiego-Gordiera.

Więcej informacji znajdziecie Państwo w artykule Ewy Prądyńskiej „Dzieci magii. Afrykańskie lalki i marionetki. Kolekcja Oleńki Darkowskiej-Nidzgarskiej i Denisa Nidzgarskiego-Gordiera w zbiorach Muzeum Narodowego w Szczecinie”, opublikowanym w „Materiałach Zachodniopomorskich (nowa seria)”, t. XIII; 2017, s. 389–396, ISSN 0076-5236

Nie ma wątpliwości, że teatr to miejsce magiczne. W nim wszystko zdarzyć się może – postaci fruwać, rośliny skaczą, mówią i śpiewają, mrówka jest wielkości słonia, a żółwia w wyścigach nikt nie pokona. Teatr odgrywa bardzo ważną rolę w życiu każdego z nas. Kontakt dzieci z teatrem jest szczególnie istotny w procesie ich edukacji i wszechstronnego rozwoju. Bardzo ważne są wspólne wyjścia na spektakle, jak i sama zabawa w teatr, podczas której dziecko staje się artystą, twórcą scenografii, kostiumów i rekwizytów.

Można wymienić wiele zalet wpływu teatru na rozwój dzieci w różnym wieku. Rozwijają one wyobraźnię, fantazję, twórcze myślenie, wrażliwość oraz kształtują piękną, poprawną mowę, wzbogacają słownictwo, uczą współdziałania w grupie, wspomagają rozwój emocjonalny.

Zapraszamy do wspólnej zabawy w teatr i z teatrem! Zadania zostały przygotowane z myślą o młodszych i starszych dzieciach (do wyboru). Można wykonać je samodzielnie lub skorzystać z pomocy innych osób. Być może zainspirują Was one do kreatywnego spędzenia czasu z rodziną i przyjaciółmi.

Zadanie nr 1. **LALKI TEATRALNE**

Lalki teatralne występują w różnych rodzajach widowisk – od cyrku po operę i dramat, zwłaszcza w teatrze lalek. Zależnie od sposobu poruszania nimi przez aktora animatora możemy podzielić je na kilka rodzajów.

Poznaj najważniejsze z nich. Z poniższej wykreślanki, poruszając się zgodnie z ruchem wskazówek zegara, wypisz kolejno litery do kolorowych kraterk.

Czy znasz te lalki? Dowiedz się o nich więcej.

→	LALKI TEATRALNE	K	U	K	I	E	Ł		
A		K					K		
K		A							
T		P							
E		A							
N		C							
O		Y							
I		N							
R		K							
A	M	A	K	J	A	W	A	J	A

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Poruszana jest od dołu za pomocą drążka, na którym osadzono jej korpus.

--	--	--	--	--	--	--	--

Nakładana jest na dłoń jak rękawiczka, palce animatora poruszają jej głowę i ręce.

--	--	--	--	--	--	--	--

Porusza się ją od dołu (np. zza parawanu) ręką animatora (głowa i korpus) oraz za pomocą drutów lub patyczków (ręce).

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Poruszana jest od góry za pomocą drutów lub nitki przez animatorów stojących na pomoście ponad sceną.

(Opracowano na podstawie Encyklopedii PWN)

ZADANIE nr 2. KONSTRUKTOR LALEK

W czasie wizyty w muzeum, oglądając wystawę „Dzieci magii. Afrykańskie lalki i marionetki”, znajdziesz wiele interesujących eksponatów. Tuż przy zaaranżowanym teatrze kukielkowym swoje miejsce zyskały prezentowane poniżej trzy lalki. Dzieci przychodzące na spotkania do muzeum nadały im imiona – kukielka w środku to wściekła Kaśka, miejsce po prawej stronie zajmuje straszna Barbara. Obu paniom towarzyszy wesoły Romek. Lalki te jako jedyne na wystawie nie pochodzą ze zbiorów muzeum.

Zostały wykonane przez p. Elżbietę Kamińską z myślą o najmłodszych gościach. Można poprosić panie opiekujące się wystawą o zdjęcie jednej z lalek. Wówczas jest szansa na to, aby im się dokładniej przyjrzeć i sprawdzić się w roli artysty lalkarza. Kukielki te rządzą się szczególnymi prawami. Krążą o nich liczne, ciekawe opowieści. Oto jedna z nich...

Wieczorami, po zamknięciu muzeum, trójka przyjaciół opuszcza swoje miejsce i wybiera się na spotkanie ze znajomymi, którzy znajdują się w różnych miejscach ekspozycji. Romek uwielbia rozmawiać z bokserem i kobietami wracającymi z targowiska.

Często spotyka się z olbrzymim kolorowym Mali Kono, spoglądającym z góry na zwiedzających. U niego pobiera lekcje tańca. Kaśka ma słabość do rycerza i słonia, a Barbara przez wiele godzin zagaduje antylopę i ukrytych w jej porożu przyjaciół. Na szczęście o poranku wszystkie lalki wracają na miejsce i czekają z niecierpliwością na gości. Również na Ciebie.

Które z lalek prezentowanych na wystawie przypadły Ci do gustu? Wykonaj jedną z nich. Te prezentowane w przestrzeni muzealnej wykonano z drewna, tkanin, gliny, tykwy, drutu i ozdobiono kolorowymi koralikami, muszlami, piórami, kawałkami skór.

Etapy wykonania zadania:

Wybór lalki (określenie typu: kukielka, pacynka itd.)	Analiza materiałów, z których została wykonana	Przygotowanie projektu lalki	Zgromadzenie potrzebnych materiałów i narzędzi	Podział zadań (w przypadku pracy grupowej)	Realizacja projektu ☺
Po zakończeniu projektu nadaj imię swojej lalce i zapisz je poniżej. 					

Przydatne będą:

Szukaj inspiracji! Spójrz, jak z zadaniem poradzili sobie inni.

Zdjęcia pochodzą z archiwum Działu Edukacji i <https://pl.pinterest.com/pin/510384570279023944/>

Zadanie nr 3. ZGADUJ ZGADULA

Wśród lalek prezentowanych na wystawie w Muzeum Narodowym w Szczecinie „Dzieci magii. Afrykańskie lalki i marionetki” znajduje się wiele egzotycznych zwierząt. Czy już je poznałeś / poznałaś? Rozwiąż poniższe zagadki.

Udziel odpowiedzi w formie graficznej – narysuj poszczególnych bohaterów. Przy najbliższej wizycie w muzeum sprawdź, które z nich tam się znajdują. Być może któregoś ze zwierząt brakuje. Jeśli tak jest, to uzupełnij o nieobecnych poniższą tabelkę – narysuj zwierzęta i wymyśl swoją zagadkę opisującą je. Powodzenia!

ZAGADKI	ODPOWIEDZI
<i>Cóż to za królowa klasy w sukni w biało-czarne pasy przez sawannę wciąż wędruje wielbicieli wypatruje?</i>	
<i>Które z dzieci mi powie jak „król zwierząt” się zowie? Jest nim kociak niematy, a ten kot to ... wspaniały.</i>	
<i>Zadam Ci pytanie proste: Komu nikt nie może dorównać wzrostem? Jeśli nie zgadniesz, to będzie gafa. Przecież to dumna i piękna.....</i>	
<i>Prowadzi dzienny tryb życia i nie poluje z ukrycia. W zdobywaniu łupu nie ma trudności, gdyż jest mistrzem szybkości. Niestety, powiem to z przejęciem, jest zagrożony wyginięciem</i>	
<i>Chociaż wcale nie jest zły, mówią, że ma duże kły. Wśród lądowych ssaków żyjących na świecie większego nigdzie nie znajdziecie.</i>	

<p><i>Krótką nazwa, długie zwierzę, trochę straszne, mówiąc szczerze. Pełza szybko, syczy srogo, choć ma tylko łeb i ogon.</i></p>	
<p><i>Do sarny podobna ma ostre rogi biega szybko bo długie ma nogi.</i></p>	

(Przy tworzeniu zagadek wykorzystano fragmenty wiersza Aleksandry Wojtyły pt. „Sawanna”).

Zadanie nr 4. **TEATRZYK KUKIEŁKOWY**

Stwórz własny teatr. Następnie wykonaj w formie kukiełek bohaterów afrykańskich bajek. Pamiętaj, często zostają nimi zwierzęta. Przygotuj przedstawienie z rodziną i znajomymi. Możesz opowiedzieć własną historię lub skorzystać z gotowych pomysłów zawartych w książce „26 bajek z Afryki”. Powodzenia!

Potrzebne będą:

Etapy wykonania zadania:

1. Przygotuj karton np. po papierze ksero, usuń z niego wszelkie nalepki.

2. Obróć karton tak, aby jego spód był na górze. Ustaw go pionowo. Ta część opakowania będzie główną ścianą teatrzyku. Narysuj kwadrat o wymiarach 16 x 16 cm. Dolna krawędź tego kwadratu powinna być oddalona od podstawy kartonu o 8 cm. Poproś osobę dorosłą o pomoc w wycięciu narysowanego kwadratu.

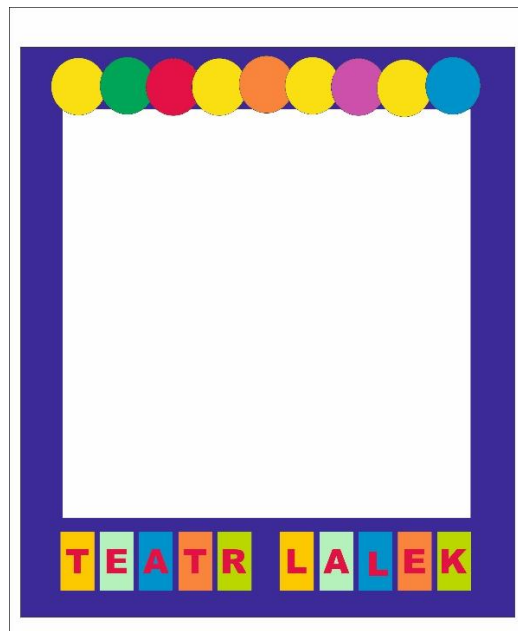
3. W bocznych ścianach kartonu, mniej więcej 3 cm poniżej górnej krawędzi opakowania, wtnij po jednej dziurce na każdej ze ścian. Oba otwory muszą być na tej samej wysokości. Można do tego wykorzystać małe ostro zakończone nożyczki lub drut.

4. Włóż patyk (np. taki jak do szaszłyka) w wycięte otwory i sprawdź czy są na tej samej wysokości.

5. Wyciągnij patyk. Pomaluj karton na swój ulubiony kolor. Pamiętaj o ozdobieniu powierzchni wokół wyciętego otworu.

6. Po wyschnięciu kartonu przez otwory wycięte w jego górnej części przeciągnij ponownie długi patyk.
7. Wytnij z kolorowego materiału dwa prostokąty o rozmiarach 25 cm x 15 cm. Z nich powstaną zasłonki. Zawieś je na patyku od wewnętrznej strony kartonu. Pamiętaj, że

muszą się one przesuwać na nim. Najlepiej załóż je na patyk z zapasem 2 cm, następnie założoną część przyszyj do tej dłuższej tak, aby patyk pozostał w środku (wykorzystaj igłę z nitką lub zszywacz).

8. Sprawdź, czy wszystko działa. Jeśli tak, to przygotuj bohaterów do swojego teatryku. Mogą to być kukielki zrobione na przykład z papieru lub plasteliny zamocowane na patykach do lodów lub szaszłyków.

Bohaterowie domowych przedstawień – wersja dla najmłodszych

Możesz samodzielnie narysować bohaterów swoich opowieści (namalować, wyciąć z kolorowego papieru, ulepić z plasteliny) bądź skorzystać z gotowych wzorów.

Szukaj inspiracji! Spójrz, jak z zadaniem poradzili sobie inni.

Zdjęcia pochodzą z archiwum Działu Edukacji i <https://pinterest.com/pin/576320083565885505/>

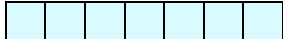
Wzór do wydrukowania

ZADANIE nr 5. Z TEATREM ZA PAN BRAT

Poznaj teatr „od kuchni”. Wyobraź sobie, że pracujesz w teatrze i odpowiadasz za gości, którzy przychodzą na spektakle. Twoje zadanie polega na tym, aby zapewnić każdemu wygodne miejsce. Na poniższym planie zaznacz miejsca dla wybranych gości zgodnie z ich sugestiami. Litery umieszczone w miejscach zajętych na planie przez poszczególnych widzów wpisz kolejno do okienek pod nim. Odczytaj powstałe wyrazy i poznaj ich znaczenie. Powodzenia!

W rzędzie pierwszym zajęte zostaną miejsca pierwsze i drugie dla p. Anny i p. Marcina; w drugim zaś trzecie i czwarte oraz dziesiąte dla grupy znajomych; w trzecim drugie i trzecie oraz siódme i ósme dla studentów z Poznania; w trzech kolejnych rzędach – czwartym na miejscu pierwszym, drugim, trzecim, dziewiątym i dziesiątym, jak i w rzędzie piątym na miejscu drugim, trzecim, szóstym, siódmym i dziesiątym oraz w rzędzie szóstym na miejscu pierwszym, trzecim, czwartym, siódmym i ósmym zasiądą uczestnicy wycieczki z Warszawy; w siódmym miejsce drugie i trzecie oraz siódme zajmą państwo Kowalscy, w rzędzie ósmym miejsce trzecie, piąte oraz dziewiąte i dziesiąte zarezerwowała rodzina Nowaków; w rzędzie dziewiątym miejsce pierwsze, drugie i trzecie przydzielono paniom: Oli, Basi i Marioli, w dziesiątym miejsce drugie, czwarte, ósme, dziewiąte oraz dziesiąte zajmą wolontariusze, w ostatnim miejsce czwarte, szóste oraz ósme zajmą laureaci konkursu z wiedzy o teatrze.

Ruchoma zasłona oddzielająca scenę od widowni.

Ogłoszenie teatralne w formie pisemnej, najczęściej drukowanej, dotyczące repertuaru, premiery, konkretnego wystawienia, realizacji scenicznej.

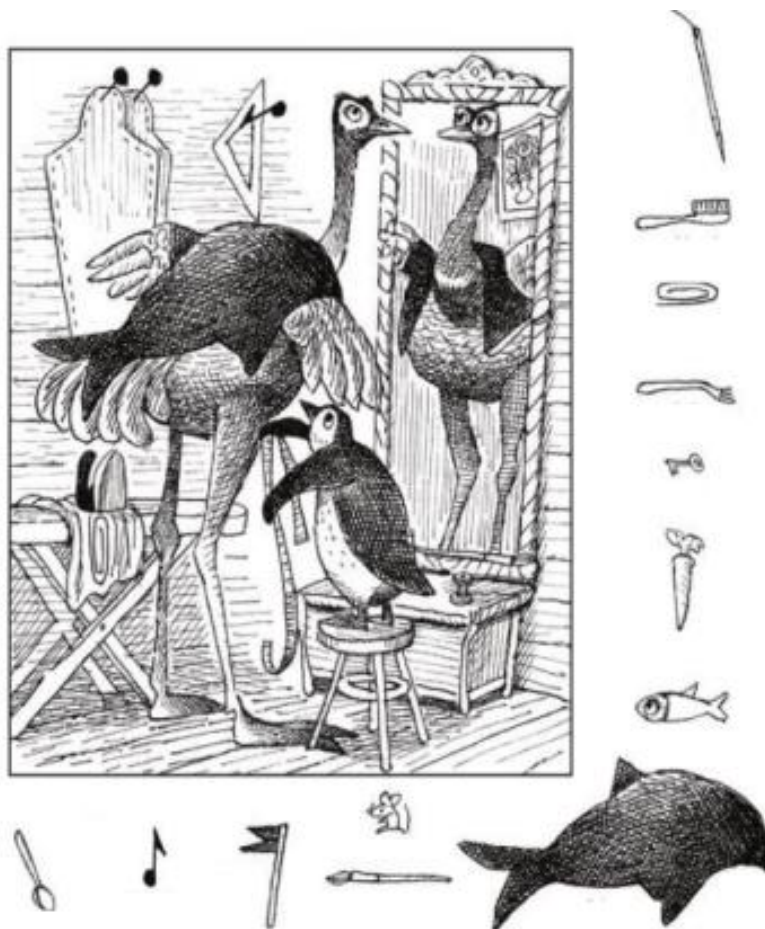

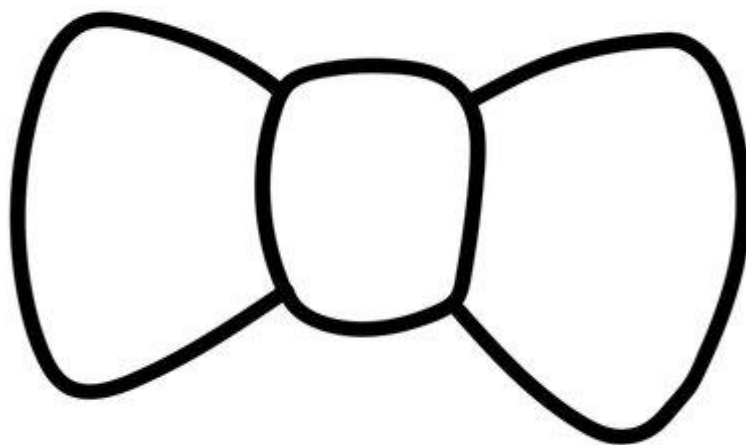
Część dramatu (lub przedstawienia teatralnego) zawierająca względnie zamknięty i spójny odcinek akcji, przeważnie kończący się jakąś ważną dla jej dalszego rozwoju zmianą (zdarzeniem) lub wyjściem wszystkich postaci.

(Opracowano na podstawie <https://dekobau.com.pl/krotki-slownik-terminow-teatralnych-dla-poczatkujacych/>, <https://sjp.pwn.pl/slowniki/>; grafika została pobrana ze strony <https://images.app.goo.gl/2JkEDebDukJWNCy8>)

ZADANIE nr 6. **W GARDEROBIE**

Struś Horacy szykuje się na premierę nowej sztuki. Z tej okazji postanowił sprawić sobie nowy frak. Podekscytowany wybrał się do krawcy Ignacego. Odszukaj na obrazku przedmioty znajdujące się obok ramki i obwiedź je kółkiem. Pokoloruj rysunek. Zaprojektuj muchę dla Horacego. Zapewne doda mu uroku! Powodzenia!

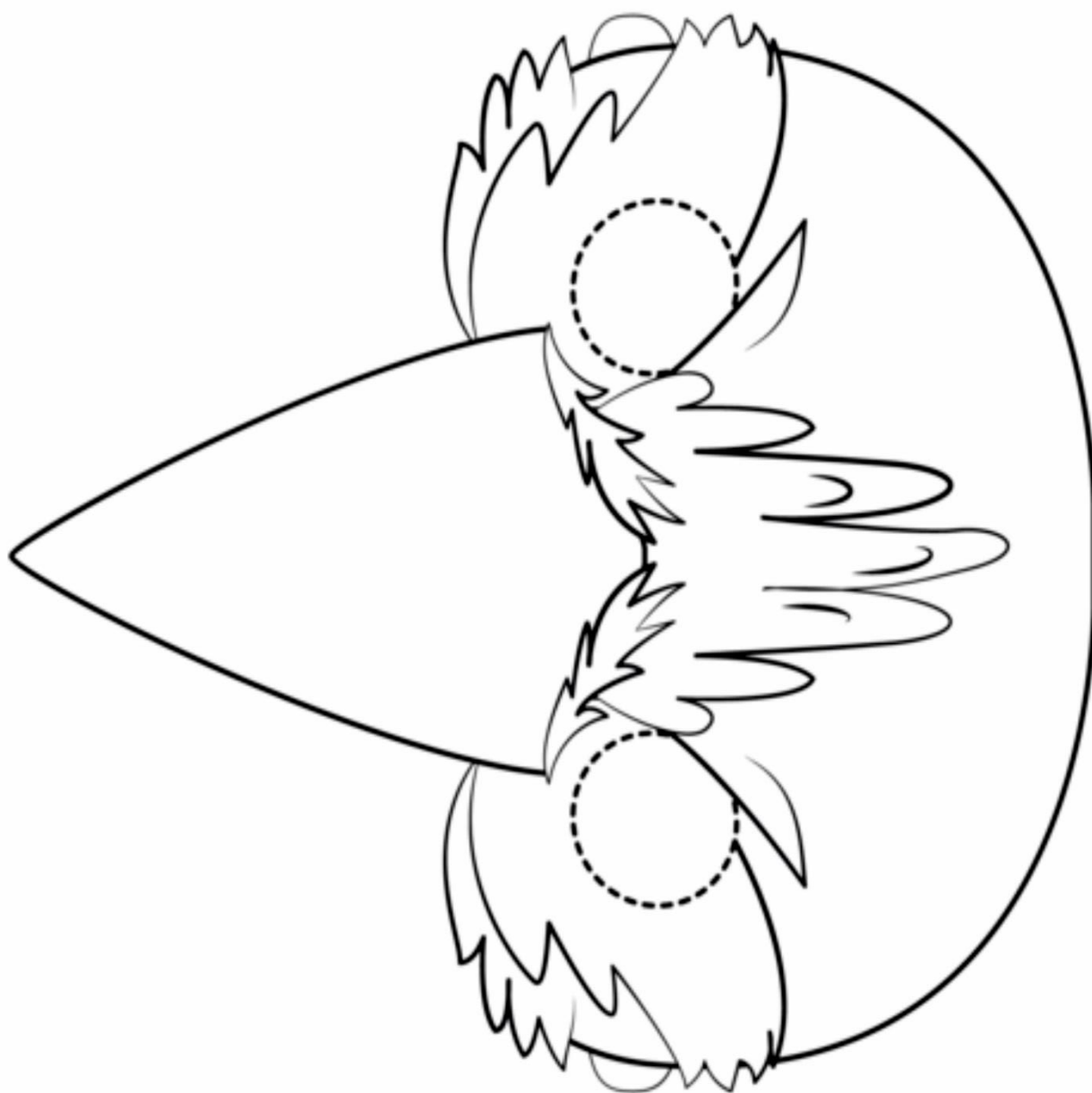
<https://pl.pinterest.com>

ZADANIE nr 7. PTASI ŚPIEW – MASKA

Wchodząc na wystawę „Dzieci magii...”, od razu zauważamy jedną z największych prezentowanych na niej lalek. Jest nią, spoglądający na nas z góry, barwny Mali Kono. Ptaki są ważnymi bohaterami w tradycyjnym teatrze ludów Mandé. Świadczy o tym fakt, że przedstawienia teatralne często są nazywane *kono donkili*, co w języku bamana oznacza „ptasi śpiew”. W teatralnym repertuarze pojawiają się różne gatunki ptaków: sępy, koguty, bociany, dzioborożce, turkawki, orły. Lalka Mali Kono symbolizuje niezależność Republiki Mali, długowieczność i cierpliwość. Ptak-tancerz porusza się z gracją, dostojnie i elegancko. Wykonaj maskę Mali Kono. Wzór znajdziesz poniżej. Powodzenia!

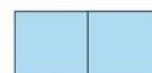
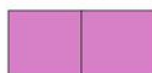
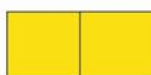
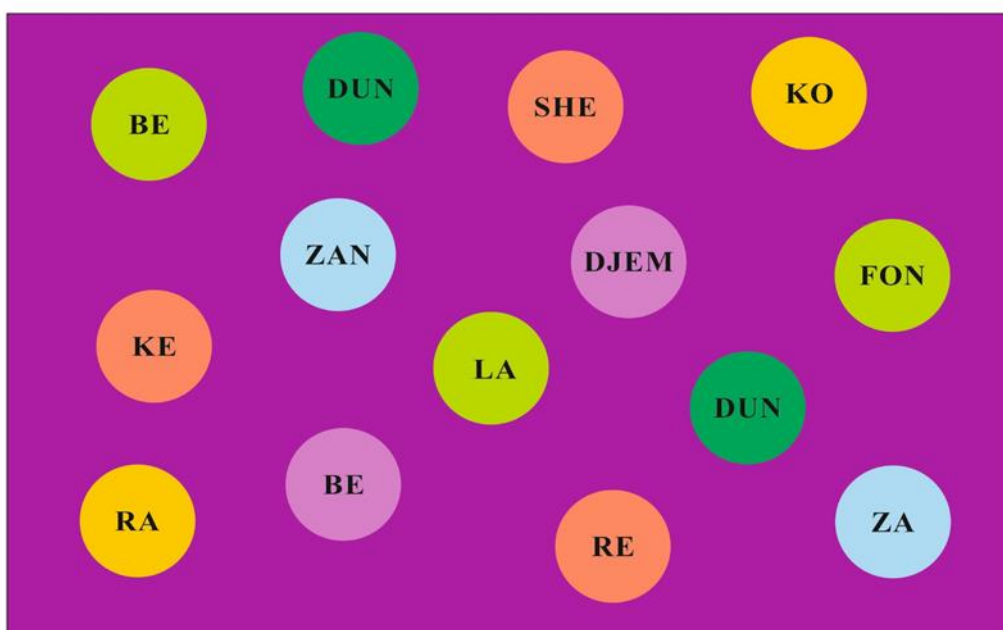

Wytnij maskę, pokoloruj ją lub wyklej kolorowym papierem.

ZADANIE nr 8. INSTRUMENTY MUZYCZNE

Spektakl teatralny jest rodzajem widowiska przedstawianego zgromadzonej publiczności przez aktorów. Jest efektem połączenia różnych sztuk np.: literatury, muzyki, choreografii. Cechą wspólną afrykańskiego i europejskiego teatru lalek jest m.in. to, że oba łączą w sobie taniec i muzykę. Poznaj instrumenty, na których grają muzycy w czasie spektaklu. Wykonaj poniższe zadanie. Połącz ze sobą kółka z sylabami. Dobierając je, kieruj się zasadą : jeden instrument = jeden kolor. Wpisz sylaby kolejno do kolorowych kratek. Pamiętaj – barwy przypisane im pozostają bez zmian. Niektóre z tych instrumentów można obejrzeć w przestrzeni wystaw afrykańskich prezentowanych w Muzeum Narodowym w Szczecinie. Powodzenia!

ZADANIE nr 9. ANTYLOPA I FOTOBUDKA

Antylopa *dajè* to jedna z lalek pochodzących ze znanego w Mali teatru lalek *sogo bo* („zwierzęta ruszyły przed siebie”). Uchodzi ona za zwierzę uczciwe, pracowite i piękne. Z opowieści ludu Bamana dowiadujemy się, że jest też odważna, skłonna do poświęceń i posiada niebywałą umiejętność przemieniania się w atrakcyjną kobietę. Poniżej znajdują się cztery portrety naszej bohaterki. W przypadku ostatniego coś poszło nie tak. Zdjęcie zostało pozbawione kolorów. Przywróć fotografii dawny wygląd! Pokoloruj i uzupełnij rysunek pastelami lub kredkami. Powodzenia!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Opowieść ludu Bamana z nowym zakończeniem napisanym przez

Wpisz swoje imię lub pseudonim artystyczny:

Przygotowanie materiałów, zadań i zdjęć: Dorota Baumgarten-Szczyrska
Afrykański teatr lalek – tekst oraz artykuł „Dzieci magii. Afrykańskie lalki i marionetki.
Kolekcja Oleńki Darkowskiej-Nidzgorskiej i Denisa Nidzgarskiego-Gordiera w zbiorach
Muzeum Narodowego w Szczecinie”: Ewa Prądyńska, Dział Kultur Pozaeuropejskich
Zdjęcia pochodzą z archiwum Działów Edukacji i Działu Kultur Pozaeuropejskich (autorzy:
Ewa Sitarek i Michał Wojtarowicz)

